

ИЗВЕШТАЈ
ЗА САМОЕВАЛУАЦИЈА НА ИНСТИТУЦИЈАТА
И СТУДИСКИТЕ ПРОГРАМИ НА
ЗЕМЈОДЕЛСКИ ИНСТИТУТ-СКОПЈЕ
ЗА ПЕРИОДОТ 2017-2020

КОМИСИЈА ЗА САМОЕВАЛУАЦИЈА

Виш н. сор. д-р Катерина Банџо Орешковиќ - претседател

Проф. д-р Марјанчо Андреевски - член

Проф. д-р Александар Марковски - член

Проф. д-р Биљана Коруновска - член

Н. сор. д-р Христина Попоска - член

Роза Џољевска – Миленковска – студент - член

Зоран Пеев – студент - член

Содржина

I ДЕЛ	3
I. ВОВЕД И ЦЕЛ НА ПРОЦЕСОТ НА САМОЕВАЛУАЦИЈА	3
I.1. Сегменти на самоевалуација	4
II. КОРИСТЕНИ ДОКУМЕНТИ	5
III. ОПИС НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ ИНСТИТУТ – СКОПЈЕ	6
III. 1. Дејност на Институтот	6
III.2. Организациска и управувачка структура	8
IV. Мисија и цели на институтот	9
V. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	10
VI. АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	13
VII. НАСТАВНО-НАУЧЕН И СОРАБОТНИЧКИ КАДАР	14
VIII. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ И СТУДИСКИ ПРОГРАМИ	15
IX. СТУДЕНТИ	17
X. ПРОСТОРНИ И МАТЕРИЈАЛНИ РЕСУРСИ	17
XI. ЛОГИСТИКА	19
XII. НАДВОРЕШНА СОРАБОТКА	20
XIII. ФИНАНСИРАЊЕ	21
II ДЕЛ	22
SWOT-АНАЛИЗА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ	22
ЗАКЛУЧОЦИ	24

I ДЕЛ

I. ВОВЕД И ЦЕЛ НА ПРОЦЕСОТ НА САМОЕВАЛУАЦИЈА

Врз основа на членот 77, став 2 од Законот за високото образование и членот 315 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Научниот совет на Земјоделски институт-Скопје на својата 92 седница одржана на 04.04.2017 година донесе одлука за формирање на Комисија за самоевалуација (во понатамошниот текст Комисија), во состав:

Проф. д-р Марјанчо Андреевски

Проф. д-р Александар Марковски

Проф. д-р Биљана Корунувска

Виш н. сор. д-р Катерина Банџо Орешковиќ

Н. сор. д-р Христина Попоска

Роза Џољевска – Миленковска – студент

Зоран Пеев – студент

Членовите на Комисијата од редот на лицата со наставно-научно и научно звање, се избрани со мандат од 4 (четири) години, а претставниците од редот на студентите со мандат од 2 (две) години. Комисијата за самоевалуација, на својата прва конститутивна седница, за претседател на Комисијата ја избра виш н. сор. д-р Катерина Банџо Орешковиќ.

Самоевалуацијата се заснова на три главни цели:

1. да направи краток и содржаен преглед на наставно-образовниот процес, земајќи го во предвид влијанието на научно-истражувачката работа врз наставно-образовниот процес;
2. да ги анализира силните и слабите страни на Институтот, односно да примени методологија преку која ќе ги согледа предностите, слабостите, можностите и пречките во образовниот процес (SWOT анализа);

3. да обезбеди основа која ќе послужи за вршење евалуација што ја спроведува Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, како и за вршење на надворешна евалуација што ја врши одборот за акредитација и евалуација на високото образование.

Самоевалуацијата исто така, има за цел да го подобри квалитетот и ја зголеми ефикасноста во работењето на Институтот, врз основа на квалитативна анализа и анализа заснована врз релевантни квантитативни податоци.

Комисијата за самоевалуација на Земјоделскиот институт-Скопје го подготви овој извештај за самоевалуација според Упатството за самоевалуација и обезбедување и оценување на квалитетот на единиците на Универзитетот, донесено од страна на Универзитетскиот сенат. Состојбата со пандемијата со COVID-19 вирусот во Р. Македонија, која се пренесе и врз работењето на институтот поради примената на рестриктивките мерки при организацијата на работата во текот на целата 2020 година и во 2021, доведе до отежнато работење на Комисијата за самоевалуација при подготовката на овој извештај и доцнење на неговата подготовка.

Самоевалуацијата се базирала врз постојната документација на Институтот, спроведените анкети и остварените контакти со сите структури на Институтот. Исто така, за изработка на овој Извештај се остварија и поединечни контакти и разговори со вработените, студентите, раководителите на одделенија, како и со директорот на Институтот, проф. д-р Виктор Ѓамовски.

Извештајот за самоевалуација ги анализира добрите и лошите страни на одредени сегменти на научноистражувачката, стручно-апликативната и наставно-образовната дејност, со посочување на фактите наведени во прилогот на табели.

I.1. Сегменти на самоевалуација

- опис на Институтот
- мисија и цели на Институтот
- научноистражувачка дејност
- апликативна дејност
- наставно-научен и соработнички кадар
- наставно-образовна дејност и студиски програми
- студенти
- просторни и материјални ресурси
- логистика
- надворешна соработка
- финансирање

II. КОРИСТЕНИ ДОКУМЕНТИ

Во процесот на самоевалуација, Комисијата за самоевалуација ги користеше следниве документи:

- Универзитетски гласник на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, бр. 348 од 14.11.2016.
- Одлука за давање согласност на Одлуката за приспособување на ЈНУ Земјоделски Институт-Скопје кон Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје бр. 19-3022/1 од 20.01.2009 год.
- Извештаи за работа на директорот на УКИМ Земјоделски институт за извештајниот период.
- Решенија од Министерство за образование и наука на Република Македонија за почеток со работа на студиските програми од втор циклус универзитетски студии на Земјоделски институт-Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, арх.бр. 07-41/1, 07-41/2, 07-41/3, 07-41/4, 07-41/5, 07-41/6, 07-41/7 од 13.01.2012 год. и арх.бр. 07-729/1 од 12.09.2012.
- Решение од Одбор за акредитација и евалуација на високото образование во Република Македонија за усогласување и акредитација на студиските програми на Земјоделски институт, Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје арх.бр. 08-140/1 од 01.04.2019.
- Записник од извршениот попис на основни средства, ситен инвентар и потрошен материјал, парични средства во благајна и побарувања и обврски во УКИМ Земјоделски институт, Скопје. арх. бр. 02-90/1 од 09.02.2021.
- Монографија на Земјоделски институт-Скопје по повод 75 години од постоење на институтот (1944-2019).
- Акти и правилници што ги регулираат внатрешните односи, организацијата и работењето на Земјоделски институт.
- Предлог - елаборати за измени и дополнување на студиските програми на втор циклус на студии на Земјоделски институт.
- Книги за евиденција на студенти.

III. ОПИС НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ ИНСТИТУТ – СКОПЈЕ

Земјоделскиот институт Скопје е една од најстарите научноистражувачки организации од областа на земјоделството во Република Македонија. Зачетоците датираат уште од 1927 год. кога од тогашниот околиски расадник во Скопје се формира Агроботаничкиот отсек во Вардарска Бановина.

Со Решение на Президиумот на АСНОМ бр. 15 од 15.XII 1944 година формиран е Земјоделско-испитателниот институт на НРМ како буџетска установа. Овој датум претставува официјално почетокот на постоењето на Земјоделскиот институт како научна установа од областа на земјоделството.

Од тогаш па до денес, Институтот претрпел седум промени на организациската поставеност.

При последната промена на организациската поставеност, Земјоделскиот институт - Скопје со одлука бр. 19-3022/1 од 20.01.2009 год. станува единица во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје.

III. 1. Дејност на Институтот

Институтот во својата работа главно вклучува четири основни дејности и тоа:

- научноистражувачка;
- високообразовна;
- стручно-апликативна;
- издавачка;

како и други активности непосредно врзани со остварувањето на основните дејности.

Како резултат на досегашната работа во Институтот, изработени се повеќе од 450 научно – истражувачки проекти, изработени и јавно одбранети над 60 докторски дисертации, над 70 магистерски работи и јавно се публикувани над 2 120 научни и стручни трудови.

Научноистражувачката дејност опфаќа: планирање, организирање и развивање на дејноста од поледелска, градинарска, лозарска и овоштарска научна област, од областа на винарството, педологијата, наводнувањето и одводнувањето на земјиштето, заштита

од ерозија, агротехника, семенарство, заштита на растенијата, преработка на земјоделските производи и др.

Научноистражувачката дејност главно е насочена кон селекција, генетика, сортопроучување, физиологија, како и кон сочувување на агробиодиверзитетот на земјоделските растенија.

Во научната работа е вклучено и создавањето на врвни квалитетни вина со познато географско потекло, влијанието на пестицидите врз квалитетот на виното, хемискиот состав на виното и целокупната технологија за добивање на квалитетни вина.

Научноистражувачката дејност во областа на заштита на растенијата од болести, штетници и плевели главно се одвива во правец на детерминирање и проучување на штетните агенси од животинско и растително потекло (инсекти, габи, бактерии, вируси, плевели) и изнаоѓање на ефикасни и современи методи за нивно сузбивање.

Во областа на проучување на почвите, дејноста главно се одвива во правец на заштита на почвите од ерозија, современо ѓубрење, генеза и својства на почвите, состав на хумусот, подобрување на физичко-хемиските и механичките својства на почвите, бонитирање, картирање и др.

Апликативната дејност опфаќа: хемиски анализи на вино, грозје, дестилати и алкохолни пијалоци наменети за увоз и извоз; хемиска анализа на вештачки ѓубрива, педолошки и агрохемиски анализи; стручен и здравствен преглед на овошен и лозов саден материјал; постконтролни и сортни испитувања; биолошки, физички и хемиски испитувања на препарати; стручни и здравствени прегледи на семенски посеви; испитување на квалитетот на семето, како и чување и одржување на дефинитивни примероци од видови и сорти земјоделски растенија – ген банки; анализа на вина за дегустација, внатрешен промет и др.; лабораториска анализа и издавање на сертификат за квалитет на белиот и суровиот ориз.

Високообразовна дејност: Земјоделскиот институт, како членка на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, изведува настава од втор циклус на студии во склад со постоечките додипломски студии на различните универзитети во Република Македонија. Вториот циклус на студии е организиран во согласност со критериумите на Болоњската декларација и во моментот опфаќа само една насока, Растителна биотехнологија – Енологија.

Издавачка дејност: Досега институтот има издадено 1 зборник од меѓународна конференција, 31 годишен зборник, 5 библиографии, 2 монографии, 4 каталози, над 15 самостојни публикации и преку 2120 научни и стручни трудови.

III.2. Организациска и управувачка структура

Институтот својата дејност ја врши преку следните организациони единици: научни, односно наставно-научни организациони единици (одделенија, центри и лаборатории) и стручна и административна служба (одделение за финансиско, сметководствено и материјално работење, одделение за општи и правни работи и библиотека).

Својата дејност Институтот ја спроведува во рамки на следните одделенија:

1. Одделение за поледелство;
2. Одделение за градинарство;
3. Одделение за заштита на растенијата;
4. Одделение за педологија и агрохемија;
5. Одделение за лозарство;
6. Одделение за винарство;
7. Одделение за овоштарство;
8. Одделение за агробизнис, економија и рурален развој.

Органи на Институтот се:

1. Научен совет на Институтот
2. Директор на Институтот
3. Институтска Управа

Научниот совет е орган на управување и стручен орган на Институтот. Научниот совет на Институтот го сочинуваат редовни професори, вонредни професори, доценти и научни соработници. Во Научниот совет свој претставник имаат и студентите. По потреба, Научниот совет формира Комисии за одредени задачи.

Директорот е раководен орган чија надлежност е утврдена со Закон, Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Правилникот за внатрешните односи и работењето на Институтот.

Институтската управа е орган на управување на Институтот, која ја сочинуваат директорот, заменик директорот, раководителите на одделенијата и претставник од редот на студентите.

Институтот има заменик директор. Постапката за избор, мандатот и надлежноста на заменик директорот се уредува со закон, статутот на Универзитетот и статутот на Институтот.

IV. Мисија и цели на институтот

Својата мисија УКИМ Земјоделски Институт-Скопје ја остварува преку следниве стратешки и програмски активности:

- Подигање на нивото и квалитетот на научно-истражувачката дејност и создавање на услови и можности за континуирано обновување и осовременување на научните и стручните знаења, креативноста и компетентноста на наставничкиот и соработничкиот кадар
- Унапредување и усовршување на студиските програми од втор циклус на студии
- Обезбедување услови за реализација на зацртаните студиски програми со перманентно надградување и имплементација на највисоките научни и стручни сознанија
- Имплементација на единствен кредит трансфер систем (ЕКТС) во иновирање на студиските програми и соработка со компатибилни научноистражувачки и високообразовни институции, со можност за обезбедување мобилност на наставно-научниот кадар и студентите.
- Интензивирање и проширување на научната соработка со сродни научни и високообразовни установи во земјата и светот
- Осовременување на лабораториите со нова опрема
- Подобрување на кадровската состојба на Институтот
- Развивање и интензивирање на апликативната дејност преку деловно-техничка соработка со претпријатија, организации, установи, владини и невладини институции, со цел примена на научните сознанија во сите сегменти на земјоделството
- Поттикнување и интензивирање на издавачката дејност, преку издавање на научни и стручни трудови, учебници, монографии, зборници и др., согласно актите на УКИМ

V. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Земјоделски институт – Скопје е една од најстарите научноистражувачки институции од областа на земјоделството во Република Македонија. Со долгата традиција на постоење и дејствување, Земјоделскиот институт се има етаблирано како научна институција со препознатлив лик. Квалитетот во работата како заштитен знак на институтот е постојан приоритет. Научниот кадар постојано ги следи најновите достигнувања во областа на современото земјоделство. Работејќи во исклучително динамични услови, со својот тим обезбедува поддршка за развој на македонското земјоделство. Во текот на долгогодишното постоење, изграден е едуциран научен кадар од сите области на земјоделските науки. Паралелно со едукацијата на кадарот, се создаваат и развиваат услови за научноистражувачка и апликативна работа, која е имплементирана во сите области на земјоделското производство во државата.

Во Земјоделскиот институт се реализираат научно-истражувачки проекти во сите дисциплини од областа на биотехничките и сродните науки. Финансирањето на научноистражувачката работа во овој извештаен период се одвиваше во услови на отсуство на национални повици за научно-истражувачки проекти, освен од средствата наменети за интегративните функции при УКИМ. Затоа, проектите беа остварени преку учество на повици од странски донатори и преку интензивна соработка со стопанството. И покрај ваквата состојба на недостаток од финансирање на научноистражувачките проекти на национално ниво, во овој извештаен период е забележано зголемено учество на научниот кадар во изработка и учество на научноистражувачки проекти, во однос на претходниот извештаен период (2013-2016).

Во периодот 2017-2020, преку научниот кадар, Земјоделскиот институт бил вклучен во изработка на следните проекти:

- Карактеризација на автохтони сорти калинка во Р.Македонија (2016-2017). УКИМ Земјоделски институт, Скопје, РМ
- Заштита на почвата од деградација со развој и употреба на on line сервиси за полесна примена на некои агро-еколошки мерки (2017-2018). Глобален Еколошки Фонд (GEF)
- Tehnicko inovativno resenje u oplemenjivanju zemljista i folijarno prihranjivanje biljaka prirodnim mineralnim biostimulatorima (zeolit i dolomit - Terra foster & Terra powder) Poljoprivredni fakultet, Beograd–Zemun, Ministarstvo nauke i tehnologije Srbije

- Sustainable production of high-quality cherries for the European market , COST Action 863.
- *Coordinating and integrating state-of-the-art Earth Observation Activities in the regions of North Africa, Middle East, and Balkans and Developing Links with GEO related initiatives towards GEOSS (GEO-CRADLE) – Horizon 2020*
- *Honey bee colony losses in Austria and Macedonia: risk analysis and economic impact*
- Setting up a Programme Management Unit to support the implementation of grant schemes for the Turkish Cypriot community - northern part of Cyprus
- Reform in water sector on central level” EuropeAid/136828/IH/SER/MK
- SUSTAINABLE FOOD SECURITY – RESILIENT AND RESOURCE-EFFICIENT VALUE CHAINS - Project: *Control of the quality and the health condition on the grapevine on a solid basis.* H2020-SFS-2016-2017
- *Одржливо производство на ориз.* Проект за оризот по Програмата за зачувување на природата во Македонија. Swiss Agency for Development and Cooperation SDC. HELVETAS Swiss Intercooperation. Фаза 2
- Introduction of sustainable farming practices in the Strumica River Basin - UNDP
- Производни и квалитетни својства на нови сорти ориз (*Oryza sativa* L.), регистрирани во Република Македонија. 2018-2019. УКИМ Земјоделски институт, Скопје, РМ
- Програма и систем за поддршка на земјоделството, агро-туризмот и руралниот развој на Општина Карпош
- „Граѓаните активен партнер во реформите на политиките за вода“ ЦЕД „Флорозон“ Скопје, Министерство за финансии на Р.Македонија, 2018
- NGO ORCA, Serbia; Institute for Environmental Protection – IEP, Albania; CED Florozon, Macedonia; NGO AKTIV, Kosovo; Center for Protection and Research of Birds – CZIP, Montenegro. “Sustainable agriculture for sustainable Balkans: Strengthening advocacy capacities of CSOs and developing policies in the Western Balkans” 2016-2019
- „Истражување и развој на методи за определување на супстанции загадувачи во воздухот, водата и почвата“, Факултет за биотехнички науки, Универзитет Мајка Тереза Скопје, Скопје, 9.2017-9.2018
- ДПТ Усјепор ДООЕЛ Скопје, Фонд за Иновации и Технолошки Развој на Р.М, УКИМ Земјоделски институт Скопје. ЕПС Иновативен Развојно-Истражувачки Технолошки Систем (Технологија за Истражување и Развој на нови производи од експандиран полистирен со неограничен изглед и форма. 10.2018-10.2020
- Facilitation of exchange and advice on Wine Regulations in Western Balkan Countries – Regional Rural Development Standing Working Group (SWG) in SEE

- SUSTAINABLE FOOD SECURITY – RESILIENT AND RESOURCE-EFFICIENT VALUE CHAINS - Project: Control of the quality and the health condition on the grapevine on a solid basis. Current status; Second phase - an application for H2020 through IT Platform Enterprise Europe Network
- Поддршка во примената на одржливи земјоделски практики во сливот на Преспанското Езеро (UNDP)
- Interactive Farmers Support System for Efficient Water Use Management-RULAND” - EU financed INTERREG - Cross Border Project
- Enhancing the Establishment of Stakeholders Dialogue in water sector in the Republic of Macedonia - Open Regional Fund for South East Europe, Modernization of Municipal services (ORF MMS), through ”Regional Capacity Development Network, 2019
- Monitoring system for protection and measures for local agricultural development of the wider region of the mine Shtuka, Ilovica – Euromax Resources, 2019
- Youth Sports Fair Chance, Erasmus+, 2019-2020
- Restructuring of the honey bee chain and Varroa resistance breeding and selection programme - European honey Bee breeding and Selection Team, 2018-2021
- Испитување на ’ртливост кај примероци од различни видови и генотипови од националните колекции од ген-банката по одреден период на долгорочна (long term) конзервација, УКИМ, 2020
- Храна за промена- како одговор на климатските промени
- Влијание на ампелотехничките мерки врз квалитетот на грозјето и виното од сортата Вранец. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
- Preparing a Country Programme Strategy (CPS) for the Operational Phase 7 (OP7) 2018-2022 of The GEF
- Screening and proposed measures for local agricultural development of the municipalities Bosilovo and Novo Selo
- Далечинско мониторирање и советување во земјоделството PAMAC (RAMAS- Remote Agricultural Monitoring and Advisory System)
- From Dissability to Food Ability
- “Sustainable rice production in the basin of Bregalnica”
- Добра земјоделска пракса – богат биодиверзитет“ фаза II
- Macedonia’s Fourth National Communication and Third biennial Update Report on Climate Change under the UNFCCC (4thNC/3rd BUR)
- Achieving biodiversity Conservation through Creation and Effective Management of Protected Areas and Mainstreaming Biodiversity into Land use Planning (Database development of soil sealing rate and loss of)

- Introduction and Implementation of Common market organization measures” EuropeAid/139105/DH/SER/MK Marketing Standards for Cereals (Wheat, Corn and Rice)- Functional Analysis
- BIO ICT DOOEL, Smart Bee-hive

Во периодот од последниот извештај за самоевалуација до сега, наставно-научниот и соработничкиот кадар од Институтот учествувале на поголем број меѓународни и домашни конференции, симпозиуми и семинари со преку 117 труда, од кои 22 се објавени во списанија со фактор на влијание. Исто така, по повод 75 години од неговото формирање, Земјоделскиот институт објави своја монографија.

Анализирајќи ги податоците, произлегува дека кадарот на Институтот во текот на изминатиот период објавил просечно 5.1 труд. Во однос на претходниот извештаен период, има позитивен тренд во бројот на трудови публикувани во списанија со фактор на влијание, како и општо во бројот на објавени трудови. Сепак, мора да се констатира дека научноистражувачкиот потенцијал на Институтот не е целосно искористен за откривање нови научни сознанија и унапредување на научната мисла. Една од приоритетните причини секако е недостатокот на материјални средства, но и несоодветното вреднување на научноистражувачката работа на ниво на државата.

VI. АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Според концепциската организираност, апликативната дејност на Институтот се состои од: хемиски анализи на вино, грозје, дестилати и алкохолни пијалоци наменети за увоз и извоз; хемиска анализа на вештачки ѓубрива, педолошки и агрохемиски анализи; стручен и здравствен преглед на овошен и лозов саден материјал; постконтролни и сортни испитувања; биолошки, физички и хемиски испитувања на препарати; стручни и здравствени прегледи на семенски посеви; испитување на квалитетот на семето, како и чување и одржување на дефинитивни примероци од видови и сорти земјоделски растенија – ген банки; анализа на вина за дегустација, внатрешен промет и др.; лабораториска анализа и издавање на сертификат за квалитет на белиот и суровиот ориз.

Институтот исто така, врши изработка на студии, програми, експертизи, стручни совети за поквалитетно растително производство, изработка на стручно-техничка документација за советодавни програми и др.

Последните години, исто како и во претходниот извештаен период, намален е обемот на работата добиена од јавните овластувања доделени од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство. Апликативната дејност институтот пред сè ја реализира преку директна соработка со земјоделските производители и деловните субјекти од областа. Во однос на претходниот извештаен период, забележана е тенденција на пораст на апликативната дејност, која меѓудругото се должи и на зголемувањето на бројот на акредитирани лаборатории во рамки на институтот.

VII. НАСТАВНО-НАУЧЕН И СОРАБОТНИЧКИ КАДАР

Во текот на прилагодувањето на Институтот кон современите потреби на земјоделството, руралниот развој и заштитата на човековата околина, идентификувани во текот на долгогодишното работење и комуникација со праксата, Земјоделскиот институт реализира втор образовен циклус. Програмата за студирање припаѓа на биотехнолошкото научно подрачје на полето на земјоделските науки. Со својот кадар, како и со кадарот од сродните институции, беа покриени неколку актуелни области од растителното производство и преработката: Енологија, Интегрално производство, Органско производство, Расадничко производство и Семепроизводство на поледелски и градинарски култури, за моментално акредитирана да е единствено програмата по Енологија.

Поврзувањето на научните истражувања со современите начини на едукација и трансферот на технологии се клучни предизвици за идниот развој на Република Македонија во делот на земјоделството, образованието и економскиот развој каде што Институтот зема активно учество.

Научно-истражувачката и образовната дејност на Земјоделскиот институт ја остваруваат вкупно 22 лица, од кои 20 доктори на науки и 2 магистри, односно 14 редовни професори, 2 вонредни професори, 2 виши научни соработници, 2 научни соработници и 2 асистенти истражувачи. Во однос на претходниот извештаен период (2013-2016) забележливо е намалувањето на бројот на наставно-научниот и соработничкиот кадар. Тоа се должи на заминување на дел од наставно-научниот кадар во пензија и преминување на остатокот од стручниот кадар во повисоки звања, при што овие нормални и очекувани флукуации на кадарот не се следени со пополнување на испразнетите места. Овој процес е несразмерен поради неодобрувањето работни места за прием на кадар од страна на ресорните министерства. Со тоа се доведува во прашање понатамошното нормално функционирање на институцијата во иднина.

VIII. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ И СТУДИСКИ ПРОГРАМИ

Освен научноистражувачката дејност, од 2008 година Земјоделскиот институт во рамки на своите активности, започна со организација на високообразовна дејност од втор циклус на студии.

Поради приклучувањето на Република Македонија кон Болоњскиот процес, сите студиски програми беа подготвени во согласност со препораките на Болоњската конвенција, односно според единствениот кредит трансфер систем (ЕКТС). Моментално на Земјоделскиот институт се организираат студии од втор циклус единствено од областа на Растителната биотехнологија – Енологија. Оваа студиска програма е реакредитирана со решение за акредитација бр. 08-140/1 од 01.04.2019.

Во периодот од 2017-2019, освен програмата за Енологија, акредитирани беа и следниве студиски програми:

- Растително производство - Интегрално производство
- Растително производство - Органско производство
- Растително производство - Расадничко производство
- Растително производство - Семепроизводство на поделелски и градинарски растенија

меѓутоа по истекувањето на решението за нивна акредитација, не беа повторно реакредитирани.

Последипломските студии по Енологија содржат две студиски програми: програма 3+2 и програма 4+1. Студиската програма 3+2 е организирана во траење од 4 семестри, односно 2 години, а студиската програма 4+1 е организирана во траење од 2 семестри, односно 1 година. Студиската програма 3+2 е наменета за студентите кои се стекнале со високо образование според правилата на Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) и од првиот циклус на високо образование оствариле најмалку 180 кредити, додека студиската програма 4+1 е наменета за студентите кои се стекнале со високо образование пред воведување на ЕКТС системот на Универзитетите во Република Македонија, односно кои со завршување на првиот циклус на високо образование според ЕКТС системот оствариле најмалку 240 кредити.

Двегодишната студиска програма од втор циклус на студии се организира во четири семестри во рамките на две студиски години. Во текот на првите три семестри се одржува

настава, консултации и се реализираат испитите, семинарските работи и проектите. Во првата студиска година студентот треба да оствари вкупно 60 кредити а во втората студиска година студентот треба да оствари уште вкупно 60 кредити. Од тоа, во третиот семестар треба да оствари уште 30 кредити од задолжителните и изборните предмети, за кои е понудена листа на изборни предмети. Четвртиот семестар е предвиден за изработка на магистерски труд кој носи вкупно 30 кредити. По успешно положените испити од трите семестри, студентот се здобива со вкупно 90 кредити, што претставува предуслов за подготвување на магистерскиот труд во текот на четвртиот семестар. Со одбрана на магистерскиот труд пред Комисија за одбрана на трудот (согласно правилата на УКИМ и статутот на Земјоделски институт), студентот се здобива со 30 кредити. Вкупниот број на кредити кој го добиваат студентите со завршувањето на постдипломските студии од двегодишната студиска година изнесува 120 кредити.

Едногодишната студиска програма од втор циклус се организира во траење од два семестри, односно 1 студиска година. Во текот на двата семестри се одржува настава, консултации и се реализираат испитите, семинарските работи и проектите. Откако студентот успешно ќе ги положи предвидените предмети се здобива со вкупно 30 кредити, кои се услов за изработка на магистерскиот труд. Со одбрана на магистерскиот труд пред Комисија за одбрана (согласно правилата на УКИМ и статутот на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј"- Скопје), студентот се здобива со 30 кредити. Вкупниот број на кредити кој го добиваат студентите со завршувањето на постдипломските студии од оваа студиска програма изнесува 60 кредити.

Во рамките на наставните програми, се организира редовна настава за студентите. Обемот на наставата и програмската содржина на секој предмет се определени согласно бројот на кредитите што ги носи предметот. За предметите со 1-5 студенти се организира менторски систем на разработка на програмата и подготовката на семинарските трудови и испитите.

При изведување на наставата се користат класични предавања и методи на интерактивна настава. Од интерактивните методи на настава, најчесто се користат панел дискусии, формални дебати, студии на случаи, семинарски работи, процена на трудот од страна на друг студент, повторување на материјалот и слично. Посебен акцент при интерактивната настава и учење се дава на дискусиите, методите на симулација и истражувачките проекти.

Во рамките на секој предмет е предвидена проверка на знаењето и вештините на студентот во текот на семестарот, најчесто преку тестови. Целокупните студии се сметаат за завршени кога студентот ќе ги исполни сите обврски предвидени со програмата.

Студиската програма по Енологија од втор циклус на студии која се реализира на Земјоделскиот институт, дава можност за понатамошна континуирана едукација на повисоко ниво т.е. докторски студии (3 циклус на студии). Нивото на високообразовните квалификации во националната рамка кое го достигнува студентот по завршувањето на вториот циклус студии – магистерски академски студии е VIIA.

IX. СТУДЕНТИ

Последните запишани студенти на вториот циклус на студии организирани од страна на Земјоделскиот институт се во учебната 2016/2017 година и тоа тројца студенти запишани на програмата по Енологија, од кои двајца на едногодишниот студиум и еден на двогодишниот. Во таа учебна година се и последните магистрирани студенти, вкупно двајца. Поради малиот број на запишани студенти, наставата се одвива преку индивидуални консултации. Од 2013 год. Институтот е вклучен во IKNOW системот на Универзитетот.

Повеќе од очигледно е дека е потребна целосна ревизија во делот на наставно-образовната дејност на институтот. Потребно е да се изврши анализа на што се должи целосното отсуство на новозапишани студенти во извештајниот период на вториот циклус на студии на институтот и пасивноста во студирањето на актуелно запишаните студенти. Препорака е да се изврши акредитација на нови, актуелни студиски програми, кои би биле интересни за студентите и поголема промоција на истите во јавните медиуми.

Поради отсуството на студенти, изостана анкетата што требаше да биде спроведена од страна на Комисијата за самоевалуација, со цел да се оцени квалитетот на студиите. Исто така, поради недостатокот од студенти, во Комисијата за самоевалуација мандатот на студентите што требаше да трае две години, е продолжен на четири, и е во траење како и на останатите членови од комисијата.

X. ПРОСТОРНИ И МАТЕРИЈАЛНИ РЕСУРСИ

Земјоделскиот институт располага со 4 објекти (Автокоманда, Бутел, Кисела Вода и Кочани), со вкупна површина од 3584 m². Поради актуелната финансиска состојба, научноистражувачката, апликативната и наставно-образовната дејност се изведуваат на две локации, во управната зграда во Автокоманда и во објектот во Кочани, додека

останатите два објекта во Бутел и Кисела Вода се издаваат, со цел да се добијат дополнителни финансиски приходи. Исто така, на овој начин се намалуваат и трошоците за одржување на зградите.

Во рамки на управната зграда во Автокоманда и објектот во Кочани има една предавална во која може да се изведува настава за 30 студенти, една компјутерска училница за 10 студенти, 20 кабинети за наставно научниот кадар и една библиотека. Институтот располага со 50 интернет приклучоци и безжичен интернет, со што може да се констатира дека покриеноста со интернет мрежа е солидна. Во употреба се 35 компјутери, од кои 4 се користат од стручно-административната служба и 4 се на располагање на студентите. Од останатата опрема во Институтот има 20 печатачи, 4 скенери, 1 LCD проектор и 1 апарат за копирање.

Во 2017-2020, во библиотеката на Институтот има пристигнато околу 160 библиотечни единици, претставени од книги, брошури, весници и списанија. Вкупниот број набавени списанија во овој период изнесува 33. Администрирањето на библиотеката е преку водење на инвентарна книга. Во Институтот не е воведено електронско евидентирање на библиотечниот фонд. Бројот на пристигнати библиотечни единици и списанија бележи пад во однос на претходниот извештаен период. Исто така, потребно е осовременување на библиотеката и воведување на електронска евиденција на библиотечниот фонд.

Во текот на извештајниот период (2017-2020) дојде до реорганизација на лабораториите во рамките на институтот. За потребите на одделенијата за изведување на научноистражувачката и апликативната дејност, во Институтот се формираа централни (заеднички) и внатрешни (посебни) лаборатории во рамки на одделението. Централните лаборатории се формираа како заеднички за потребата на одделенијата за поледелство, градинарство, лозарство и овоштарство.

Централни лаборатории во институтот се:

1. Лабораторијата за испитување на семе од земјоделски растенија (ЛИС) и
2. Лабораторијата за квалитет на земјоделски култури (ЛКЗК).

Внатрешните лаборатории се формираа како посебни во рамки на одделението и тоа:

1. Лабораторија за вино и алкохолни пијалоци (ЛВАП) во одделението за винарство;

2. Лабораторија за контрола на почва, ѓубрива и растителен материјал (ЛПЃРМ) во одделението за педологија и агрохемија и
3. Лабораторија за заштита на растенијата (ЛЗР) во одделението за заштита на растенијата.

Просторните услови ги задоволуваат потребите за научноистражувачката и наставно-образовната дејност на Земјоделскиот институт.

Во овој извештаен период, освен Лабораторијата за вино и алкохолни пијалоци (ЛВАП), која беше реакредитирана според стандардот ИСО/ИЕС 17025:2018, со проширување на опсегот на работа, успешно беа акредитирани и новите Лабораторија за испитување на семе од земјоделски растенија (ЛИС) и Лабораторија за контрола на почва, ѓубрива и растителен материјал (ЛПЃРМ) според стандардот ИСО/ИЕС 17025:2018.

Во останатите лаборатории опремата е релативно застарена и недоволна и потребно е нејзино осовременување и надополнување.

За остварување на дел од основната дејност, според договор меѓу УКИМ и МЗШВ, Институтот има право на користење на вкупно 19,4 ха земјоделска површина на универзитетот „Св. Кирил и Методиј-Скопје“, лоцирана во Кочани.

XI. ЛОГИСТИКА

Логистичката поддршка за остварување на мисијата на Институтот ја дава стручната и административната служба, кои според систематизацијата треба да се состојат од: секретар; раководител на одделение за финансиско, сметководствено и материјално работење; раководител на одделение за општи и правни работи; советник за библиотечно работење; виш соработник за финансиско, сметководствено и материјално работење; помлад соработник за човечки ресурси; самостоен референт за благајна; помлад референт архивар и хаузмајстор. Поради отежнатата финансиска состојба на Институтот и рестриктивниот однос на државата за вработување на административен кадар во високо научните установи, бројот на вработени во оваа служба е намален на 5 вработени (секретар; раководител на одделение за финансиско, сметководствено и материјално работење; помлад референт – архивар; советник за библиотечно работење и хаузмајстор) или 55,5 % од вкупниот број на потребен административен кадар за непречено работење на институцијата.

Од тие причини, дејноста поврзана со обезбедувањето на објектите и хигиената на истите се спроведува преку ангажирање на соодветни фирми регистрирани за таква дејност. Средствата се обезбедуваат од сопствените приходи на Институтот.

Стручно-административната служба е комплетно технички опремена (компјутери, интернет приклучок, софтверски пакети) за спроведување на основната дејност.

Во библиотеката е вработен еден советник за библиотечно работење со високо образование. Целосното администрирање на функциите на библиотеката е преку инвентарна книга. Недостасува електронско евидентирање на библиотечниот фонд. Библиотеката е опремена со еден компјутер и интернет приклучок. Од крајот на 2020 година, преку УКИМ е обезбеден електронски пристап до дваесетина електронски бази на EBSCO сервисот, преку кој се обезбедува бесплатен пристап до голем број на научни публикации, што ќе влијае поволно врз развојот на наставно-научниот и соработничкиот кадар.

Во Институтот нема студентска служба и задачите на администратор за втор циклус студии ги обавува дел од научно-наставниот кадар.

XII. НАДВОРЕШНА СОРАБОТКА

Според концепциската организираност, дејноста на Институтот се базира на научно-истражувачка, апликативна и наставна дејност. За остварување на оваа организираност, неопходна е поврзаноста и соработката со сите единици на УКИМ, деловните субјекти од други јавни и приватни научноистражувачки и високообразовни институции во земјата и во странство.

Соработката се реализира преку разни форми кои најчесто се однесуваат на размена на резултати и искуства, заедничко учество во научно-истражувачки и апликативни проекти, изработка на научни и стручни публикации, одржување стручни и научни предавања, членување во комисии за одбрана на магистерски и докторски трудови и др.

За жал, мора да се истакне дека квалитетот на надворешната соработка, институционално не е на завидно ниво. Имено, во поголем број на случаи оваа соработка се остварува индивидуално, односно преку личните контакти и ангажираноста на дел од научниот кадар. Во овој извештаен период (2017-2020) Земјоделскиот институт за прв пат потпиша меморандуми за соработка и тоа со Институтот за тутун во Прилеп, Универзитет „Св.

Климент Охридски“ и со Институтот за витикултура и енологија во Плевен, Селскостопанска академија, Р. Бугарија.

Надворешна соработка институтот има воспоставено и со други сродни институции од областа. Дел од нашиот кадар е ангажиран во образовниот процес на додипломските студии на Природно-математичкиот факултет.

XIII. ФИНАНСИРАЊЕ

Финансирањето на работата на УКИМ Земјоделски институт се остварува од средства на Министерството за образование и наука, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и од сопствени средства преку апликативната дејност, деловно техничка соработка и др. За точен увид во материјалното работење, во Табелите подолу се дадени изворите и износите на приходите и расходите во денари во последните 4 години.

Табела 1. Финансирање на УКИМ Земјоделскиот институт во 2017, 2018, 2019 и 2020 година, според завршна сметка (во денари и во проценти)

Категории на остварени приходи	2017	2018	2019	2020	2017-20	Учество во вкупни приходи
БУЏЕТСКИ ТРАНСФЕРИ	17419674	18168409	17722010	16952301	17565599	62,28%
ПРИХОДИ ОД САМОФИНАНСИРАЧКИ АКТИВНОСТИ						
Приходи од студенти	92247	61450	30747	-	46111	0,16%
Приходи од апликативна дејност						
- од услуги извршени за Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство	446698	-	570000	830000	461675	1,64%
- од услуги извршени за субјектите од стопанството	8872395	8227455	7940266	8362989	8350776	29,61%
Приходи од научно-истражувачки проекти						
- од национални проекти	240000	240000	240000	240000	240000	0,85%
- од меѓународни проекти	-	-				
Останати приходи						
- од закупнина на објекти	1287019	1725867	1633134	1512731	1539688	5,46%
- од други извори						

ИЗВЕШТАЈ ЗА САМОЕВАЛУАЦИЈА НА ИНСТИТУЦИЈАТА И СТУДИСКИТЕ ПРОГРАМИ НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ ИНСТИТУТ-СКОПЈЕ

Вкупно приходи	28358033	28423181	28136157	27898021	28203848	100,00%
----------------	----------	----------	----------	----------	----------	---------

Табела 2. Расходи на УКИМ Земјоделскиот институт и учество на расходите покриени со буџетски трансфери од Министерството за образование и наука - МОН (во денари)

Категорија на расходи	2017	МОН	2018	МОН	2019	МОН	2020	МОН
Плати и придонеси	20576649	78,02%	20875895	76,83%	20620928	78,17%	19775755	77,56%
Авторски надоместоци	227766	92,20%	96454	46,65%	316333	14,22%	1272936	0,06%
Комунални услуги	3219855	24,81%	3261459	62,68%	1941707	74,96%	1942300	74,77%
Одржување и осигурување	498944	0	1077384	0%	764385	0	944906	0
Патување и сместување	122244	0	97063	41,21%	68018	0	141857	0
Потрошни материјали	334619	0	693467	0	532951	0	338198	0
Опрема и мебел	44000	0	0	0	539293	0	3000	0
Комуникациски услуги	331776	0	300752	0	259999	0	251309	0
Транспорт	30948	0	0	0	0	0	20148	0
Други расходи	2554725	0,03%	1821030	0	2791757	0,03%	2768887	0,03%
Реконструкција на градежни објекти	271085	0	0	0	0	0	123000	0
Вкупни расходи	28212611	61,74%	28223504	64,37%	27835371	63,66%	27582296	61,46%

Во Табела 1 се забележува дека за извештајниот период, сопствените приходи на Институтот се должат пред сè на апликативната дејност, односно од услуги извршени за субјектите во стопанството (29,61%) и од закупината на објекти (5,46%). Приходите добиени од услугите извршени за МЗШВ се многу ниски (само 1,64%), што зборува за недоволната ангажираност на нашиот кадар од страна на министерството. Сите останати сопствени приходи (од студенти и од учество во научноистражувачки проекти) изнесуваат под 1%, што е индикатор дека треба да се воведат промени со цел подоходовно работење.

Од Табелата 2 може да се заклучи дека со буџетски трансфери од МОН за 2017-2020, покриени се 62,8% од расходите на институтот и тоа пред се расходи за плати и придонеси. Исто така, се забележува и тренд на зголемување на покриеноста на расходите од комуналните услуги од страна на МОН во текот на извештајниот период, од 24,81% во 2017 на 74,77% за 2020 година. Останатите расходи институтот воглавно ги покрива сам од сопствени приходи.

II ДЕЛ

SWOT-АНАЛИЗА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ

Strengths – Предности	Weaknesses – Слабости
-----------------------	-----------------------

<ul style="list-style-type: none"> - Долгогодишно искуство и квалитет во имплементацијата на апликативната дејност на наставничкиот и соработничкиот кадар; - Подготвеност и практика за конципирање и реализација на научен проект, воспоставени институционални и индивидуални релации со други сродни научно-истражувачки институции и тимови за размена на искуства; - Компетентен наставно-научен кадар; - Долга традиција во национални и регионални рамки; - Широк круг на стопански субјекти со кои се реализира деловно-техничка соработка; - Располагање со експертиза за давање на стручни и лабораториски услуги за вршење на овластувања кон државни органи и деловни коминтенти; - Располагање со човечки капитал кој може посериозно да биде вклучен во донесување на одлуки од пошироко значење од областа на земјоделството; - Препознатливост помеѓу земјоделските производители и деловните субјекти; - Солидни просторно-технички и материјални услови; - Комплетна покриеност со интернет приклучоци и интерна компјутерска мрежа; - Генерално функционална структура од аспект на логистика, професионален и оперативен кадар опремен со соодветни софтверски пакети 	<ul style="list-style-type: none"> - Хроничен недостаток на буџетски финансиски средства; - Нефинасирање на национални проекти од страна на МОН; - Недоволна присутност на научни конференции и публикување на трудови во влијателни научни списанија; - Слаб интерес за студирање на втор циклус студии; - Недоволна промоција на студиските програми; - Незадоволителна ефикасност при студирањето; - Недостаток на научен подмладок и млад научен кадар за реализација на научно-истражувачка активност; - Слаб пристап до научни и стручни публикации; - Недостиг на стручна литература во библиотеката; - Недостаток од административен кадар кој постојано се осипува по основ на пензионирање; - Незадоволителна мобилност на наставно-научниот кадар на високо-образовни установи во Европа и во светот; - Застарена опрема во дел од лабораториите
---	---

Opportunities – Можности	Threats – Закани (Ограничувања)
<ul style="list-style-type: none"> - Поактивно аплицирање на меѓународни проекти и програми; - Креирање програми за континуирано образование и разновидни обуки како одговор на побарувачката на пазарот на трудот; - Мобилност на наставно-научниот кадар во странски високообразовни институции; - Целосна реализација на договорите за соработка со странските универзитети, не само за академска мобилност, туку и за заеднички проекти; - Поинтензивна реализација на постојните и склучување на нови меѓународни договори за соработка; - Привлекување на поголем број студенти за втор циклус на студии преку воспоставување на соработка со реалниот сектор; 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостаток на соработнички кадар поради неповолни законски решенија во изминатиот период; - Зголемена конкуренција во националниот високообразовен простор; - Ограничени финансиски можности за унапредување на научно-истражувачката работа и отсуство на научно-истражувачки национални проекти; - Ненавремена замена на пензионираниот кадар со млад потенцијал што доведува до неповолна старосна структура на целокупниот кадар; - Опасност од непокриеност на бројни научни дисциплини по основ на пензионирање на академскиот кадар во наредните неколку години; - Недоволно финансирање од буџетски извори

<ul style="list-style-type: none"> - Вклучување на академскиот кадар во тековни проекти од областа на биотехничките науки преку отворените програми на ЕУ; - Продлабочување на соработката со останатите институции, земјоделските производители и деловните субјекти; - Зголемување на обемот на соработка со деловните субјекти; - Подготовка на понуда на можни експертизи кои Институтот може да им ги понуди на надлежните органи; - Доопремување и осовременување на дел од лабораториите 	<p>(незадоволително ниво на плати, недостаток на буџетска поддршка на научно-истражувачката работа);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Рестриктивен однос на државата за вработување на административен кадар на високообразовните установи; - Недостаток на финансиски средства за одржување и доопремување на лабораториските капацитети
--	---

ЗАКЛУЧОЦИ

Врз основа на извршената самоевалуација и направената SWOT анализа, може да се извлечат следниве заклучоци:

1. Земјоделскиот институт-Скопје е една од најстарите научноистражувачки организации од областа на земјоделството во Република Македонија.
2. Мисија на Институтот е подобрување на квалитетот на работата во научноистражувачката, наставно-образовната, апликативната и издавачката дејност.
3. Научниот кадар при Земјоделскиот институт има теоретска подготвеност и практично искуство за конципирање и реализација на научни проекти. Институтот има воспоставени институционални и индивидуални релации со други сродни научно-истражувачки институции и тимови за размена на искуства.
4. Недоволната финансиска поддршка и отсуството на национални повици за научно-истражувачки проекти се ограничувачки фактори кои влијаат врз остварувањето на оваа дејност на Институтот.
5. Во изминатите години поголем дел од наставниот и соработничкиот кадар преминаа во повисоки наставно-научни звања. Поради финансиски ограничувања за вработување на нов соработнички и помошен технички кадар, се доведува во прашање иднината на кадровата структура на Институтот.
6. Во периодот 2017 – 2020 год., во Институтот нема запишани нови студенти на вториот циклус студии. Потребна е ревизија и акредитација на нови програми од вториот циклус на студии и нивна соодветна промоција.
7. Институтот има солидни просторни ресурси за спроведување на основните дејности и комплетна покриеност со интернет приклучок и интерна компјутерска мрежа. Во извештајниот период е извршено акредитирање на уште две нови лаборатории.

- Сепак, опремата во повеќето лаборатории е застарена и е неопходно доопремување и осовременување на лабораториите во целина.
8. Вработените во стручната и административната служба се професионални, оперативни и опремени со соодветни софтверски пакети. Сепак, заминувањето на административниот кадар во пензија не е следено со пополнување на испразнетите места, што може да доведе до отежнато работење на институцијата во иднина.
 9. Потребна е финансиска поддршка за осовременување на библиотеката со нова стручна литература, поголем електронски пристап до база за научна и стручна литература и воведување на електронско евидентирање на библиотечниот фонд.
 10. Потребно е да се склучат повеќе меморандуми за соработка со други високообразовни институции во земјава и странство и да се продлабочи соработката со веќе постоечките.
 11. Потребна е поголема финансиска поддршка од државата и надлежните институции и поголема буџетска покриеност на расходите на Институтот. Финансирањето на научно-истражувачката работа од буџетски средства е сосема незначително.
 12. На долг рок е потребно зајакнување на приходите од основните дејности образование и наука.

Скопје,

01.04.2021

Комисија за самоевалуација,

Виш н. сор. д-р Катерина Банџо Орешковиќ – претседател

Проф. д-р Марјанчо Андреевски – член

Проф. д-р Александар Марковски – член

Проф. д-р Биљана Коруновска – член

Н. сор. д-р Христина Попоска – член

Роза Џолевска – Миленковска – студент – член

Зоран Пеев – студент – член